

CZU: 340.13

UNELE REFLECȚII PRIVIND VALOAREA EGALITĂȚII DE DREPT ȘI A JUSTIȚIEI DIN PERSPECTIVA SOCIAL-FILOSOFICĂ

Adelina FLOREA,

doctor în drept, conferențiar universitar interimar

Gabriel ICHIM,

doctorand, ULIM

REZUMAT

Interesul filosofilor pentru drept a fost întotdeauna unul deosebit. Abordarea egalității de drept și a răspunderii juridice, dar și a conexiunii dintre aceste două fenomene nu trebuie să ne surprindă, deoarece, dacă aruncăm privirea în urmă, foarte limpede ar deveni că mai mult decât juriștii practicieni, anume filosofi, politicieni, moralisții, teologii sau mai nou economiștii au creat teorii pe care le-au inclus în sistemele lor de gândire filosofică, politică, morală, religioasă, economică, despre aceasta și vom vorbi în acest articol.

Cuvinte cheie: egalitate de drept, răspunderea juridică, principiile dreptului, securitate juridică, justiție.

SOME REFLECTIONS ON THE VALUE OF EQUALITY OF RIGHT AND JUSTICE IN THE SOCIO-PHILOSOPHICAL PERSPECTIVE

SUMMARY

The philosophers' interest in the law has always been a special one. The approach to equality of law and legal liability and to the connection between these two phenomena must not surprise us, because if we look back, it would become very clear that practitioners, namely philosophers, politicians, moralists, theologians or more new economists have created theories they have included in their philosophical, political, moral, religious, economic thinking systems about what we are going to talk about in this article.

Keywords: equality of law, legal liability, principles of law, legal security, justice

Introducere. Societatea evoluează și paralel cu manifestarea evoluției în toate sferile vieții sociale asistăm la o evoluție a gândirii individului. În astfel de condiții omul devine tot mai conștient de rolul și locul pe care trebuie sau poate să îl ocupe în societate și de șansele pe care legislația ar trebui să i le ofere [1,p.1]. Evident că nicio legislație nu poate să asigure fiecăruia în mod individual condiții personalizate de dezvoltare și de aceea ea reglementează egalitatea de șanse pentru toți membrii societății.

Datorită numărului extrem de mare al izvoarelor principiului egalității, acesta a fost comparat cu palierul unei catedrale ori cu o construcție gotică. Acest lucru însă nu știrbește din unitatea principiului egalității, care se particularizează în dependență de domeniul cărui a se aplica [2,p.15].

Societatea contemporană ajunge la o așa-numită „pasiune pentru egalitate”, care semnifică o reprezentare a vieții din ziua de astăzi, când fiecare membru al societății încearcă

să se manifeste în maniera în care nu s-ar simți nicidecum discriminat în raport cu semenii săi. Și se ajunge la astfel de expresii anume în virtutea faptului că este deja o tendință remarcată care se accentuează în continuare în statele contemporane. Iar acest lucru derivă din faptul că principiul egalității este unul de respirație constituțională mai întâi de toate, în plus, sub aspect teoretic acesta este unul dintre principiile fundamentale ale dreptului. Iar în virtutea acestor circumstanțe se justifică pasiunea fiecărui cetățean, dar și specialist de domeniu pentru principiul egalității. Nu este mai puțin important să amintim și faptul că societatea are și o atitudine specială față de conceptul drepturilor omului în general. Această stare de fapt este una inerentă etapei actuale ale vieții contemporane.

Și nu sunt deloc întâmplătoare aceste afirmații pe care le facem sau le cităm de la alți autori ce au studiat egalitatea ca important și inerent fenomen al vieții actualei societăți. În acest sens menționăm că la etapa

actuală orice cetățean sau necetățean al statului nostru știe cu siguranță că în fața legii este egal cu toți ceilalți, indiferent de orice criteriu posibil. Deci, nu doar sub aspect legislativ și juridico-teoretic egalitatea se afirmă tot mai mult în fiecare zi, ci și pe plan practic, real, ceea ce este cel mai important. Problema noțiunii „egalitate” are o lungă istorie, întrucât aceasta s-a dezvoltat concomitent și în comun cu societatea umană [3, p.39].

Filosofii, așa cum vom vedea și în prezenta lucrare, au vorbit despre egalitate din cele mai vechi timpuri, din timpurile când în plan faptic egalitatea nu se regăsea decât în situații de excepție. Totuși evoluția societății a făcut ca la momentul actual egalitatea să fie transpusă în realitate și să aibă deja o proiecție clară la nivelul conștientului și subconștientului fiecărui individ. Iar această proiecție conștientă și subconștientă la nivel de mentalitate al fiecărui individ luat separat denotă anume acea „pasiune pentru egalitate”.

Scopul studiului. Principiile generale ale dreptului reprezintă o preocupare constantă a doctrinarilor, exprimând cele mai înalte aspirații ale omului: libertatea, egalitatea, dreptatea, unitatea, determinând în același timp existența realității juridice materiale în calitatea lor de premise ale ordinii juridice pozitive. În jurul acestor precepte călăuzitoare ale dreptului se dezvoltă întreaga viață juridică internă și internațională, reprezentând un subiect de maximă rezonanță în gândirea juridică.

Polimorfismul principiului constituțional al egalității face extrem de dificilă orice încercare de definire a acestui concept. Indiferent că îl considerăm drept un principiu obiectiv de drept sau un drept subiectiv fundamental, principiul constituțional al egalității se exprimă printr-o serie de valori perechi precum: egalitate strictă/egalitate relativă, egalitate formală/egalitate materială, egalitate în fața legii/egalitate prin lege, etc.

În ciuda caracterului său dificil de definit, sau poate tocmai pentru că poate îmbrăca diverse forme care îl fac mult mai utilizabil decât alte norme constituționale, scopul studiului este de a elucidă acest fenomen în operele gânditorilor predecesori.

Materiale și metode utilizate. Cercetarea s-a desfășurat în baza unor metode de investigare științifică, și anume: analiza logică, sistemică, dinamică și sinteza. Suportul științific este constituit din lucrări semnate de specialiști și savanți din Republica Moldova, România și Federația Rusă.

Rezultate obținute și discuții. Egalitatea de drept se referă la acele aspecte ale vieții sociale care direct și nemijlocit caracterizează parametrii calitativi de existență și funcționare a unei societăți organizate în stat. Omenirea nu fără temei a recunoscut-o drept cea mai importantă condiție, formă universală și cel mai relevant indicator al dezvoltării normale și dinamice a societății. Din aceste considerente e dificil a-l contrazice pe Thomas More care a concluzionat că „Pentru bunăstarea comună există o singură soluție – a declara egalitatea absolută

a tuturor” [4,p.58]. Autorii ruși V. M. Lazarev, V. G. Fedorova fac trimitere și la opinia similară regăsită și la A. P. Kunitsin, care subliniază că „Introducerea egalității absolute și a libertății absolute reprezintă cel mai simplu remediu de a aduce toate clasele sociale la starea de cea mai înaltă împlinire” [5,p.4]. Astfel, așa cum „cea mai înaltă împlinire” echivalată poate în anumită măsură cu “binele absolut” constituie una dintre preocupările filosofilor ce a atras atenția lor în toate timpurile, și în același timp așa cum juriștii caută mereu să găsească metodele cele mai eficiente de reglementare și ordonare a comportamentelor umane din punct de vedere juridic, teoreticienii juriști și filosofi în tandem cercetează subiectele ce ne interesează pe noi pentru a descoperi echilibrul care ar face ca egalitatea de drept și libertatea, de rând cu răspunderea să creeze premisele societății corecte. De aceea egalitatea de drept este un subiect interesant nu doar pentru cei ce studiază drepturile omului, ci pe bună dreptate și pentru filosofi și juriști, atât pentru cei din generațiile predecesoare celor actuale, cât și pentru cei contemporani nouă. Ne exprimăm însă certa convingere că aceste subiecte vor continua să rămână actuale și vor interesa aceste categorii de specialiști și pe viitor.

Revenind la analiza doctrinei de specialitate dedicată egalității în societate, aceasta permite concluzia în baza căreia problema respectivă se referă la tematica clasică a filosofiei politice, sociale, juridice și morale. Obiectul acesteia cuprinde sferile corespunzătoare ale cunoașterii lumii, sistemul de reglementare normativă și valorică a comportamentului membrilor societății și a activității lor practice. Tocmai de aceea egalitatea este studiată cu același interes și ca un ideal social și ca un principiu politico-juridic de organizare a vieții sociale.

Interesul filosofilor pentru drept a fost întotdeauna unul deosebit, și chiar special, dar și în continuă creștere. Acest lucru nu trebuie să ne surprindă, deoarece, dacă aruncăm privirea în urmă, foarte limpede ar deveni că mai mult decât juriștii practicieni, anume filosofi, politici-

eni, moraliștii, teologii sau mai nou economiștii, au creat teorii juridice pe care le-au inclus în sistemele lor de gândire filosofică politică, morală, economică: Platon, Aristotel, Toma de Aquino, Hobbes, Locke, Spinoza, Leibniz, Rousseau, Kant, Hegel, Marx sunt exemple concludente în acest sens [6,p.556].

Toți cei care au studiat problematica statului și a dreptului, spre exemplu Platon, Aristotel, Socrate, Cicero, Macchiavelli, Thomas Hobbes, John Lock, Charles Louis de Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau etc. de multe ori, dacă nu în mod direct, atunci indirect, au atins și problema egalității, justiției și a răspunderii juridice. Acestea din urmă ies la lumină în momentul în care marii gânditori fac referire la fenomenul dreptului. Dânsii nicidecum nu analizează dreptul fără a face referire și la eventualele consecințe ale încălcării prescripțiilor lui, posibilele căi de soluționare a acestor situații. Dintre operele relevante în acest sens și autori menționăm: “Legile” lui Platon, “Despre dreptul războiului și al păcii” de H. Grotius, “Despre cetățean” și “Leviathan” de T. Hobbes, “Despre spiritul legilor” de Charles Louis de Montesquieu, „Despre infracțiuni și pedepse” a lui Cesare Beccaria etc.

Pe lângă alte aspecte ce se referă la răspundere și egalitate se evidențiază inteligența cu care trebuie să se facă uz de instituția răspunderii juridice și cu care trebuie aplicată sancțiunea juridică pentru a da eficiență maximă: „Cel care vrea să pedepsească în mod inteligent, nu pedepsește pentru fapta trecută, căci nu poate desființa un fapt împlinit, ci în vederea viitorului, în așa fel încât cel vinovat să nu reînceapă și nici altul care i-ar vedea pedeapsa”. Iar acest lucru indică și asupra egalității celor care comit fapte ilicite, întrucât enunțurile filosofului nu admit excepții, acordându-se prioritate atingerii scopului instituției răspunderii juridice. Platon menționa că legilor le este mai întâi de toate specifică corectitudinea, vorba fiind de legile unui stat care la fel se fundamentează pe dispoziția legii. În paza legii, Platon menționa că se află *justiția*. Acesteia din urmă îi revine sar-

cina de a face dreptate și de a judeca pe cei nedrepti, iar în consecință de a aplica sancțiunea implicată de răspunderea de care e pasibilă persoana celor nedrepti [7,p.63]. Sancțiunea urma să se aplice în baza respectării principiului egalității tuturor în fața legii statului. În concluzie, Platon a fost cel care primul, cu foarte mult timp în urmă, a formulat teoria prevenției generale și particulare în cel mai limpede mod [8,p.158]. Deci conexiunea principiului egalității de drept cu instituția răspunderii juridice, după cum se poate limpede deduce, nu este o noutate nici pentru filosofi, nici pentru juriști. Cu toată vechimea și experiența acumulată în toate perioadele istorice însă, până la momentul actual nu găsim decât abordări incidente, conexe acestei probleme sau acestui fenomen, dar nicidecum studii dedicate dezvoltării tuturor dedesubturilor și caracterelor acestei conexiuni.

În „Legile”, Platon pune semnul egalității între corect și legal. Deci un comportament corect va fi și legal, iar unul legal, va fi categoric corect [9,p.410]. Și toate subiectele în condiții egale vor fi catalogate ca acționând corect și legal sau invers în baza principiului promovat de filosof. În consecință, condițiile egale în care sunt puși toți membrii societății în vederea catalogării comportamentului lor drept corect și legal nu sunt decât o expresie a principiului egalității de drept. Iar încălcarea acestui principiu, la fel ca și orice încălcare a legii atrage răspundere juridică. Astfel, răspunderea pentru ceva incorect va fi răspundere legală, deci consfințită în legi. În consecință, dacă legea nu indică obligația cuiva de a răspunde pentru o faptă anume, atunci e limpede că comportamentul acestei persoane este unul corect și legal în același timp. Iar acest principiu se aplică în mod egal tuturor participanților la viața socială, în general, și la raporturile juridice, în mod special. Legea nu poate să reglementeze un comportament incorect și, nicidecum nu poate să indice răspunderea pentru o faptă corectă. De aceea răspunderea reglementată de lege este una corectă și echitabilă și se aplică în mod egal și echitabil

în același timp tuturor. Corectitudinea legii, după Platon, justifică pe deplin obligativitatea de a urma întocmai comportamentul prescris de lege, chiar dacă forțat, oricum oamenilor, în baza principiului egalității de drept, vor trebui să se opună tuturor tentațiilor lumești pentru a urma legea. Din aceste considerente, cel, ce nu va fi capabil să înfrunte realitatea și să respecte litera legii, va fi obligat să suporte pedeapsa corectă pe care o prevede legea [9,p.411]. Nici un subiect nu va fi ocolit de acest principiu în virtutea principiului egalității de drept valabil pentru orice participant al raporturilor juridice incidente.

Referitor la ideea de justiție, în concepția lui Platon omul este rupt de lumea inteligibilă, el aspiră spre ea, spre vârful ierarhiei – *Binele Suprem* – și spre tot ceea ce este o varietate a binelui: ordinea, adevărul, virtutea, armonia, justiția care este „armonia părților într-un Tot”. Ea este astfel supunerea față de legi, pentru că numai legea aduce păstrarea ordinii, fiind condiție a existenței și fericirii. Justiția trebuie să existe și în stat, dar în individ este scrisă cu litere mărunte, pe când în stat este scrisă cu litere mari [10,p.54].

Toate aceste idei regăsite în operele marilor filosofi indică asupra importanței acordate încă din cele mai vechi timpuri fenomenului egalității în general și principiului egalității de drept, astfel, toate cele afirmate de ei au la bază ideea egalității, echității și justiției. Această îmbinare nu este decât o premisă a Binelui Suprem, de care se pot bucura toți în mod egal, dacă contribuie în mod egal la crearea și instaurarea lui în societate.

Aristotel susținea că justul și echitatea sunt ambele dezirabile, dar echitabilul este preferabil și superior justului. Văzând în echitate realizarea deplină a egalității, Aristotel o aprecia ca o superjustiție, pentru că ea încorporează justiția cu blândețea, omenia și mila. În acest sens Aristotel susținea că este echitabil a ierta slăbiciunile umane și a privi... nu la acte însele, ci la scopurile morale, nu la parte, ci la întreg, nu la ceea ce omul este acum, ci la ceea ce a fost mereu sau în general [11,p.77].

Prin aplicarea răspunderii juridice cel ce apelează la instanța de judecată urmărește restabilirea echității, minimalizând avantajele obținute de răufăcător prin fapta sa condamnată. “A merge la instanța de judecată înseamnă a apela la corectitudine, echitate, întrucât judecătorul este întruchiparea justului” [12,p.7]. În consecință, cei ce dispun de acest drept vor face uz de el în condiții absolute egale.

În concepția lui Aristotel, justiția este „conformitatea cu legea”. Se judecă o acțiune, dacă este în concordanță cu legea, care nu este decât o aplicare, care, la rândul său, este o formă concretă a valorii absolute. În acest sens, Aristotel mai indică deasupra legilor un reper valoric specific pentru dreptul pozitiv, un fel de justiție absolută care le guvernează și pe ele, anume *echitatea*. Ea este sursă și „îndreptarul” lor, legea nescrisă pe care legile scrise o conțin în mod imperfect și pe care o dezvoltă [13,p.59]. Toți filosofi care au abordat echitatea ca valoare importantă în societate au cuprins în această idee și pe cea de egalitate. Bineînțeles că egalitatea din acele timpuri diferă mult de ceea ce înseamnă astăzi egalitatea, diferența nefiind totuși regăsită în substanța conceptului. Acest lucru semnifică că de fapt a fi egal astăzi semnifică același lucru cu ceea ce însemna și în străvechile timpuri egalitatea, doar că astăzi principiul dat are o respirație mai profundă și dispune de haină juridică aproape perfectă. Așadar, legislațiile de azi sunt fundamentate pe principiul egalității, iar societatea e conștientă pe deplin de ceea ce semnifică acest principiu și care sunt consecințele de iure și de facto al respectării sau nerespectării lui.

H. Grotius menționează că obiectul jurisprudenței îl constituie problemele dreptului și echității. De aici iarăși se poate scoate în evidență conexiunea răspunderii juridice cu egalitatea de drept, filosoful împărtășind ideea că normele ce reglementează răspunderea juridică se aplică întotdeauna în mod absolut egal și echitabil tuturor în vederea stabilirii sau restabilirii echității într-o societate. O legislație bună și

corectă, dar și reguli corecte de aplicare a răspunderii juridice reprezentate premisele asigurării echității și egalității între membrii societății și pentru toți aceștia. Echitatea aici la fel are în calitate de pilon de bază ideea de egalitate și deci, în plan juridic, principiul egalității de drept.

Pentru filosof, scopul pe care-l urmărește sancțiunea este întreit: îndreptarea vinovatului, satisfacerea victimei, apărarea societății, iar dreptul de a pedepsi prin aplicarea sancțiunii este un drept natural. În acest context, Grotius pune și problema întinderii reacției societății, a dreptului societății de a-i pedepsi pe cei care-i nesocotesc regulile de conduită. Astfel, filosoful menționează că dreptul societății de a-i pedepsi este o manifestare a rațiunii și trebuie să rămână închis în marginile dreptății și umanității. Aceste limite includ și dreptul societății de a suprima viața celui ce a încălcat legea. Astfel, după Grotius, pedeapsa cu moartea este legitimă, dacă aplicarea mai multor pedepse nu au îndreptat pe făptuitor. Aceste condiții sunt egale pentru toți cei ce greșesc prin încălcarea legii, astfel, la baza celor descrise ca rigori ale unei societăți ordonate și corecte stă principiul egalității de drept aplicat vinovaților care trebuie să fie corecți anume prin pedepsirea lor în mod egal și echitabil.

După Grotius, patru precepte fundamentale orientează întregul drept:

- *alieni abstinentia* (respectarea a tot ce aparține altuia);
- *promissorum implemendorum obligatio* (respectarea angajamentelor asumate);
- *damni culpa dati reparatio* (repararea daunelor pricinuite altora);
- *poene inter homines meritum* (pedeapsa echitabilă celor care încalcă aceste principii) [14,p.17].

Pentru Montesquieu tot ceea ce este legal, este firesc, corect și necesar, ceea ce contravine întâmplătorului, fatalității. Libertatea politică raportată la fiecă individualitate în parte este reflectată în securitatea personală a fiecăruia. Iar aici ne este evidențiată egalitatea tuturor în a beneficia de securitate personală. Într-o evidențiere a factorilor ce ar influența aceas-

tă securitate, Montesquieu pune în lumină importanța calității și corectitudinii legii penale și a sistemului judiciar. În acest sens, autorul menționează că libertatea politică a cetățenilor depinde de măsura în care se respectă principiul proporționalității pedepsei cu infracțiunea. Iar într-o aplicare corectă a acestui principiu, în mod absolut categoric e nevoie de proceduri judiciare cu reguli bine determinate și corecte. Aceste reguli trebuie să contribuie realizării legii, dar nicidecum să se ajungă la cealaltă extremă-crearea de obstacole în aplicarea ei [15,p.318].

În opera sa „*Despre infracțiuni și pedepse*”, Cesare Beccaria tinde să accentueze că orice sancțiune care se aplică în afara cazurilor de extremă necesitate, nu reprezintă decât o expresie a abuzului de putere. Beccaria a pus în lumină una dintre funcțiile răspunderii juridice cea preventivă. Dânsul explica sensul înfăptuirii justiției, cel al aplicării sancțiunii, menționând că nicidecum chinurile nesfârșite ale infractorului nu reprezintă scopul aplicării acestuia sancțiuni juridice, pe de altă parte, nici încercarea de a șterge fapta din mintea celui păgubit prin diferite mijloace tot nu ar da rezultate, întrucât fapta e deja comisă. Principalul obiectiv al înfăptuirii justiției, este reprezentat de împiedicarea subiectului de a-și repeta comportamentul ilicit, precum și împiedicarea celorlalți membri ai societății de la comiterea aceluiași fapte. În atare condiții, Beccaria stipulează o caracteristică importantă a înfăptuirii justiției - cea de a impresiona. Astfel, nu este vorba de un efect exclusiv fizic, ba dimpotrivă cel mai important impact pe care trebuie să-l producă aplicarea unei sancțiuni, deci a înfăptuirii justiției, trebuie să vizeze personalitatea infractorului, după care și personalitatea tuturor membrilor societății. În concluzie, Beccaria a enunțat o regulă ce ține de răspunderea juridică: „Nu duritatea sancțiunii, ci inevitabilitatea ei va preveni mai eficient comiterea de ilegalități”. Aici vedem o exprimare cât se poate de clară a inerenței implicării organelor ce înfăptuiesc justiția în soluționarea ilegalităților și în restabilirea

ordinii de drept. Or, suntem în fața unei dovezi limpezi a necesității eficienței justiției.

Referindu-se la răspunderea juridică pentru săvârșirea de infracțiuni, Beccaria menționa că pedeapsa este o măsură luată de societate în vederea propriei sale apărări și înfăptuirea justiției se justifică prin utilitatea sau necesitatea ei în sensul că ea se realizează nu pentru că s-a săvârșit o infracțiune și nu neapărat în vederea ispășirii, ci mai ales pentru ca să nu se mai comită alte infracțiuni în viitor [16,p.95].

Concluzii. În urma analizei valorii egalității juridice și a justiției ca principii fundamentale în operele gânditorilor antici, medievali și moderni am ajuns la concluzia că idealul de egalitate s-a născut ca o cerință a dreptului natural, s-a căutat justificarea acestui ideal cu argumente religioase, psihologice și filozofice, dar toate s-au dovedit de nesustenute. Este o realitate faptul că oamenii sunt înzestrați deosebit de la natură, astfel, cerința ca toți oamenii să fie tratați egal nu se poate baza pe vreo teorie că toți ar fi la fel. Întorcându-ne în timp la istoricul dispozițiilor normative, observăm că în dreptul nostru, în mod tradițional egalitatea a fost considerată mai degrabă ca un drept fundamental al cărui definire impune cu necesitate enumerarea anumitor criterii în funcție de care, orice discriminare este interzisă, tradiție pe deplin valorificată de actualul text constituțional ce consacră așa numitele criterii ale nediscriminării într-un articol distinct de cel în care menționează principiul egalității.

Egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii, egalitatea de tratament juridic, egalitatea șanselor, nediscriminarea și alte realizări ale progresului gândirii umane și-au găsit oglindirea în reglementările naționale și internaționale. Meritul deosebit, în acest sens, îl revine revoluționarilor francezi, care au afirmat principiile libertății, egalității și justiției în calitate de fundament al stărilor.

Referința bibliografică

1. Cazacu N. Analiza izvoarelor princi-

piului egalității. București: Sf. Ierarh Nicolae, 2010. 20p.

2. Andrișoi C. Egalitatea - un concept contestat //http://www.uab.ro/reviste_recunoscute/reviste_drept/annales_10_2007/andritoi_ro.pdf

3. Florea A. Unele aspecte teoretice vis-a-vis de evoluția și formarea conceptului de egalitate juridică. În: *Legea și Viața*, nr. 10, 2010, p. 39-45.

4. Мор Томас. Утопия и Утопический социализм: хрестоматия. Ред. А. И. Володин, М.: Политиздат, 1982. 512 с.

5. Лазарев В. М., Федорова В. Г. Принцип правового равенства и юридическая ответственность (проблемы методологии и теории взаимосвязи). Волгоград: Изд-во ВолГУ, 2005. 132 с.

6. Villey M. La formation de la pensee juridique moderne. Paris: Montchrestien, 1975. 556p.

7. Графский И., Золотухина Н. и др. История политических и правовых учений. Учебник для вузов. 4-е изд. М.: Норма, 2003. 736 с.

8. Tstatos C. Filosofia socială a vechilor greci. București: Univers, 1979. 310 p.

9. Нерсесянц В. Философия права. Учебник для вузов. М.: Норма, 1997. 540 с.

10. Popa N. Teoria generală a dreptului. București: Tipografia Universității din București, 1992. 224 p.

11. Аристотель. Риторика. М.: Изд-во МГУ, 1978. 352 с.

12. Аристотель. Этика. М.: Знание, 1978. 189 с.

13. Poalelungi M. Conduita legală și justiția. Chișinău: Cartdidact, 2007. 180 p.

14. Chirila V., Bucătaru V. Ghid European. Chișinău: Cartier Juridic, 2013. 172 p.

15. Монтескье Ш. Л. Избранные произведения. Общ. ред. М. П. Баскина. М.: Гослитиздат, 1955. 570 с.

16. Beccaria C. Despre infracțiuni și pedepse. (tradusă de A. Roșu) București: Ed. Științifică, 1965. 155 p.

INFORMAȚIA DESPRE

AUTORI

Adelina FLOREA,
doctor în drept
Gabriel ICHIM,
doctorand, ULIM

INFORMATION ABOUT

AUTHORS

Adelina FLOREA,
doctor of Law
e-mail: florea-adelina@mail.ru
George ICHIM,
PhD student, Free International
University of Moldova
e-mail: preotgabriel@yahoo.com

CZU 343.346

SEDIUL DE INCRIMINARE A FAPTELOR DE ÎNCĂLCARE A REGULILOR DE SIGURANȚĂ A TRAFICULUI RUTIER ÎN SISTEMUL INFRAȚIUNILOR CONTRA SIGURANȚEI CIRCULAȚIEI TRANSPORTURILOR

Ion SLISARENCO,

master în drept, doctorand, lector universitar al Catedrei „Științe penale” a Facultății Drept a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova

REZUMAT

În prezentul articol științific, autorul a stabilit și a determinat sediul de incriminare a faptelor de încălcare a regulilor de siguranță a traficului rutier în sistemul infracțiunilor contra siguranței circulației transporturilor. Totodată, au fost evidențiate criteriile de sistematizare a infracțiunilor contra siguranței traficului rutier și aceste fapte au fost clasificate în baza criteriilor determinate.

Cuvinte-cheie: trafic rutier, regulă de siguranță, siguranță a traficului, mijloc de transport, incriminare.

Ion SLISARENCO,

master of Law, PhD student, lecturer of the “Criminal Sciences” Department of the Law Faculty of “Ștefan cel Mare” Academy of the Republic of Moldova

SUMMARY

In this scientific article, the author has established and determined the place of incrimination of violation of road safety rules in the system of traffic-safety crimes. At the same time, they were highlighted the systematization criteria of offenses against road traffic safety, and these facts were classified according to the determined criteria.

Keywords: road traffic, safety rule, traffic safety, means of transport, incrimination.

Introducere. Este incontestabil faptul că siguranța traficului rutier reprezintă o valoare socială inerentă în cadrul unui stat de drept și democratic care necesită o protecție juridică, iar pentru ca scopul primordial de apărare a acesteia să fie atins, răspunderea pentru faptele care pun în pericol sau care atentează grav la siguranța traficului rutier este stabilită în legi organice cu caracter general și impersonal care prevăd și sancțiuni corespunzătoare în dependență de gradul prejudiciabil al faptelor, precum și de caracterul sau gravitatea urmărilor prejudiciabile ale acestor fapte. Siguranța traficului rutier reprezintă doar o verigă în cadrul sistemului de valori și relații sociale existente în societate, iar protecția juridică a

acesteia are drept scop și apărarea altor valori mult mai importante, după părerea noastră, cum ar fi viața și sănătatea persoanei, proprietatea, precum și mediul.

Un rol decisiv în apărarea vieții și sănătății omului, a dreptului acestuia la siguranță (siguranța traficului rutier fiind parte integrantă a siguranței publice), a proprietății acestuia, precum și a mediului îl au actele normative cu caracter punitiv cum sunt: C. pen. și C. contr. al RM, care stabilesc un cadru variat de incriminări, prin care se instituie răspunderea penală/contravențională pentru faptele ilicite care le aduc atingere în mod direct sau indirect.

Art.2 C. contr. al RM prevede că scopul legii contravenționale constă în apărarea drepturilor și libertăți-